

USTAWA

z dnia 2016 r.

o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii

Art. 1. W ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 193, poz. 1485) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 45 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Uprawa konopi włóknistych może być prowadzona wyłącznie na potrzeby przemysłowe, a w szczególności na cele przemysłu włókienniczego, chemicznego, celulozowo-papierniczego, spożywczego, kosmetycznego, farmaceutycznego, materiałów budowlanych oraz nasiennictwa.”;

2) w art. 46 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Uprawa maku niskomorfinowego oraz konopi włóknistych może być prowadzona przy zastosowaniu materiału siewnego kategorii elitarny albo kategorii kwalifikowany w rozumieniu przepisów o nasiennictwie.”;

3) w art. 46 ust. 4 uchyla się pkt 2;

4) w art. 47 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Zezwolenie na uprawę maku wydaje wójt (burmistrz, prezydent miasta) właściwy ze względu na miejsce położenia uprawy.”;

5) w art. 47 ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) informację o odmianie maku, powierzchni uprawy oraz numer działki ewidencyjnej w ewidencji gruntów i budynków, określonej na podstawie przepisów prawa geodezyjnego i kartograficznego;”;

6) w art. 47 ust. 3 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) odmianę maku;”;

7) w art. 47 ust. 3 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) powierzchnię uprawy maku;”;

8) w art. 47 ust. 3 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) numer działki, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, na której prowadzona będzie uprawa maku;”;

9) w art. 47 uchyla się ust. 3a oraz 3b;

10) po art. 47 dodaje się art. 47a i 47b w brzmieniu:

„Art. 47a. 1. O zamiarze uprawiania maku niskomorfinowego lub konopi włóknistych w celach, o których mowa w art. 45 ust. 2 lub ust. 3, zawiadamia się na piśmie wójta (burmistrza, prezydenta miasta) właściwego ze względu na miejsce położenia uprawy. Zawiadomienie to zawiera informację o:

- 1) odmianie konopi włóknistej lub maku niskomorfinowego, która ma być uprawiana;
- 2) powierzchni uprawy konopi włóknistej lub maku niskomorfinowego;
- 3) numeru działki ewidencyjnej w ewidencji gruntów i budynków, określonej na podstawie przepisów prawa geodezyjnego i kartograficznego, na której ma być prowadzona uprawa;
- 4) informację o zakresie i celu podejmowanej działalności;
- 5) zobowiązanie do przekazywania na żądanie wójta (burmistrza, prezydenta miasta) informacji dotyczących zakresu i celu prowadzonej działalności.

2. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) po otrzymaniu zawiadomienia, o którym mowa w ust. 1, niezwłocznie wydaje zaświadczenie o przyjęciu zawiadomienia o zamiarze uprawiania maku niskomorfinowego lub konopi włóknistych przez wnioskodawcę.

3. Zaświadczenie, o której mowa w ust. 2, określa w szczególności:

- 1) podmiot, dla którego je wydano;
- 2) numer kolejny zaświadczenia;
- 3) odmianę konopi włóknistej lub maku niskomorfinowego, która ma być uprawiana;

4) powierzchnię uprawy konopi włóknistej lub maku niskomorfinowego;

5) numer działki ewidencyjnej w ewidencji gruntów i budynków, określonej na podstawie przepisów prawa geodezyjnego i kartograficznego, na której ma być prowadzona uprawa.

4. Mak niskomorfinowy i konopie włókniste nie mogą być uprawiane przez osobę karaną za czyn określony w art. 52a – art. 68 oraz osobę spokrewnioną do trzeciego stopnia w linii prostej lub drugiego stopnia w linii bocznej, spowinowacanej lub pozostającej z osobą uprawiającą mak niskomorfinowy i konopie włókniste we wspólnym pożyciu, które były karane za czyn określony w art. 52a – art. 68.

5. Mak niskomorfinowy i konopie włókniste nie mogą być uprawiane przez osobę, która nie daje rękojmi należytego zabezpieczenia zbioru z upraw przed wykorzystaniem do celów innych niż określone w ustawie.

6. W celu stwierdzenia okoliczności, o których mowa w ust. 2, osoba zamierzająca uprawiać mak niskomorfinowy lub konopie włókniste składa w formie pisemnej stosowne oświadczenie wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta).

7. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 4, składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.

Art. 47b. Przepis art. 47a, nie uchybia przepisom Unii Europejskiej, a w szczególności przepisom dotyczącym organizacji rynków lnu i konopi uprawianych na włókno.”;

11) w art. 48 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Słomę makową z uprawy maku niskomorfinowego niszczy prowadzący uprawę na swój koszt.”;

12) w art. 48 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Pozostałe na polu resztki poźniwne maku niszczy się w miejscu prowadzenia uprawy, w wyniku wykonania odpowiedniego zabiegu agrotechnicznego, na warunkach określonych w umowie kontraktacji lub zaświadczeniu, o którym mowa w art. 47a ust. 2.”;

13) w art. 49 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Przepisów art. 45-48, z wyjątkiem przepisów dotyczących obowiązku niszczenia słomy makowej i resztek poźniwnych maku, nie stosuje się do upraw maku lub maku niskomorfinowego prowadzonych po uzyskaniu przez podmiot zezwolenia Głównego Inspektora Farmaceutycznego przez jednostkę naukową oraz Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych, w ramach działalności statutowej, który to podmiot zwany dalej jest „wnioskodawcą”;

14) art. 51 otrzymuje brzmienie:

„Art. 51. W przypadku stwierdzenia prowadzenia upraw maku w celach niezgodnych z art. 45 ust. 3 lub art. 46 ust. 2, wójt (burmistrz, prezydent miasta) wydaje nakaz zniszczenia tych upraw przez zaoranie, przekopanie gruntu albo w inny sposób, który zapewni skuteczne wykonanie tego nakazu, na koszt prowadzącego uprawę. Nakazowi nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności.”;

Art. 2. Zezwolenia na uprawę maku niskomorfinowego lub konopi włóknistych wydane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy obowiązują przez czas, na jaki zostały wydane, niezależnie od postanowień niniejszej ustawy.

Art. 3. Minister właściwy do spraw rolnictwa składa Sejmowi sprawozdanie z wykonania niniejszej ustawy za okres od dnia jej wejścia w życie najpóźniej do dnia 30 września 2019 r. Sprawozdanie to obejmuje w szczególności informacje dotyczące:

- 1) liczby podmiotów, które złożyły zawiadomienie na piśmie do wójta (burmistrza, prezydenta miasta) właściwego ze względu na miejsce położenia uprawy o zamiarze uprawiania konopi włóknistej oraz maku niskomorfinowego;
- 2) powierzchni upraw konopi włóknistej oraz maku niskomorfinowego;
- 3) ilości przypadków, w których stwierdzono prowadzenie upraw konopi włóknistej oraz maku niskomorfinowego w celach niezgodnych z niniejszą ustawą;
- 4) oceny skutków niniejszej ustawy;
- 5) wyników przeprowadzonych kontroli, inspekcji i audytów.

Art. 4. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, a traci swą moc z dniem 31 grudnia 2019 r.

Uzasadnienie

Projektowana ustawa o zmianie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 193, poz. 1485) zakłada złagodzenie rygoryzmu przepisów dotyczących uprawy maku niskomorfinowego i konopi włóknistych.

Już w uzasadnieniu projektu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 193, poz. 1485), która to ustawa zastąpiła ustawę z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2003 r., Nr 24, po. 198 ze zm.) wskazywano na postęp technologiczny, który umożliwi szersze zastosowanie surowców uzyskanych z uprawy maku niskomorfinowego oraz przede wszystkim konopi włóknistych, które to surowce mogą być wykorzystywane w przemyśle spożywczym (olej konopny, odżywki na bazie białka z nasion, pieczywo itp.), kosmetycznym (mydła, kremy, toniki itp.), farmaceutycznym, materiałów stosowanych w budownictwie (płyty cząstkowe, maty izolacyjne, włókniny itp.) wobec czego zaproponowano rozszerzony katalog potrzeb, na jakie może być prowadzona uprawa konopi włóknistych.

Ustawa, w obowiązującym brzmieniu znacząco ogranicza możliwość uprawy maku niskomorfinowego i konopi włóknistych, m.in. poprzez ograniczenie powierzchni w wyznaczonych rejonach, na których uprawa taka może być prowadzona, zastosowanie do uprawy materiału siewnego kategorii elitarny albo kategorii kwalifikowany w rozumieniu przepisów o nasiennictwie, obowiązek posiadania zezwolenia na uprawę oraz obowiązek zawarcia umowy kontraktacji z podmiotem posiadającym zezwolenie marszałka województwa na prowadzenie działalności w zakresie skupu lub zobowiązanie do przetworzenia konopi włóknistych we własnym zakresie na określone ustawowo cele. Tak restrykcyjne ograniczenie możliwości uprawy maku niskomorfinowego i konopi włóknistych w ocenie projektodawców jest niecelowe.

W Polsce uprawa maku niskomorfinowego i konopi włóknistych ma szeroką tradycję i przez długi czas nie kojarzyła się z narkomanią, a wiązała się przede wszystkim z ich szerokim zastosowaniem w przemyśle, z naciskiem na przemysł włókienniczy w przedmiocie uprawy konopi włóknistych. Rozwój tego przemysłu uległ jednak załamaniu na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych m.in. z powodu rosnącej popularności zamienników włókien naturalnych i obostrzeń regulacji prawnych. Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż w 1970 roku powierzchnia upraw konopi włóknistych w Polsce

wynosiła 14 019 hektarów i od tego czasu stale malała, by w 1992 roku wynieść jedynie 48 hektarów.

Od wejścia Polski do Unii Europejskiej uprawa maku niskomorfinowego i konopi włóknistych znacząco zmalała. Według danych pochodzących z Ministerstwa Rolnictwa wynika, że w latach 2004-2007 arealy upraw tych roślin notowano na nieprzekraczające 1,3 tys. ha, a od roku 2010 r. nie przekraczają one 200-300 ha. Z kolei Główny Urząd Statystyczny podaje, iż w 2015 roku łączna powierzchnia upraw konopi włóknistych w Polsce wynosiła 581 ha. Wzrost powierzchni upraw w porównaniu do lat ubiegłych spowodowany jest m.in. uruchomieniem dopłat bezpośrednich związanych z produkcją konopi, a także nowymi możliwościami zastosowania surowców z plonów konopi w sektorach poza włókienniczych tj. budownictwie, do produkcji innowacyjnych, drogich bioproduktów (medycyna, paraleki, kosmetyki). Celem przykładu wskazać można, że we Francji uprawa samych konopi włóknistych zajmuje 10 000 ha.

W 2010 r. powierzchnia upraw maku wyniosła w Polsce w sumie 287 ha, w roku 2012 - 105 ha, a w 2014 r. - 101 ha. Według badań własnych Ministerstwa Rolnictwa prowadzonych na podstawie danych z Urzędów Marszałkowskich powierzchnia zasiewów maku niskomorfinowego w 2015 roku wynosiła 142,9 ha natomiast powierzchnia zbioru wyniosła 139,3 ha. Warto zauważyć, iż eksport maku wyniósł w 2015 roku około 2,5 tys. ton. Mak eksportowano głównie do Republiki Czeskiej, na Ukrainę, Słowację i do Niemiec. Z kolei import do Polski wyniósł ponad 10 tys. ton i był realizowany głównie z takich krajów jak Republika Czeska, Francja, i Hiszpania.

W obecnie obowiązującym stanie prawnym, zgodnie z art. 46 ust. 8 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, sejmiki województw, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego ds. zdrowia oraz ministra właściwego ds. rolnictwa określają ogólną powierzchnię przeznaczoną corocznie pod uprawy maku lub konopi włóknistych oraz rejonizację tych upraw. Jednakże, według danych pochodzących z urzędów marszałkowskich, w ostatnim pięcioleciu faktyczna powierzchnia uprawy konopi włóknistych stanowiła od 8 do 31% powierzchni planowej. Jest to niezaprzeczalnie spowodowane restrykcyjnymi regulacjami prawnymi, które skutecznie zniechęcają rolników do podejmowania upraw tych roślin.

Za liberalizacją przepisów dotyczących dopuszczalności uprawy maku niskomorfinowego i konopi włóknistych przemawiają nie tylko względy gospodarcze, ale również sytuacja

ekonomiczna rolników. Wskazać należy, że rozporządzenie Rady (WE) nr 1673/2000 z dnia 27 lipca 2000 r. w sprawie wspólnej organizacji rynku lnu i konopi uprawianych na włókno oraz rozporządzenie Komisji (WE) nr 245/2001 ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1673/2000 w sprawie wspólnej organizacji rynku lnu i konopi uprawianych na włókno i rozporządzenie Komisji (WE) nr 507/2008 z dnia 06 czerwca 2008 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1673/2000 w sprawie wspólnej organizacji rynku lnu i konopi uprawianych na włókno wprowadzają pomoc finansową w ramach wspólnej polityki rolnej Unii Europejskiej dla przetwórców wpisanych do rejestru uznanych pierwszych przetwórców słomy lnianej lub konopnej na włókno. Rozporządzenia te szczegółowo określają przesłanki, które należy spełnić, aby takową pomoc otrzymać. W 2015 r. płatność bezpośrednia do powierzchni uprawy konopi włóknistych, kwalifikującej się do przyznania jednolitej płatności obszarowej, wyniosła 200 euro na hektar. Szerokie spektrum możliwości zastosowania tych roślin daje dużą gwarancję ich zbytu, a stosunkowo niewielki nakład środków i pracy potrzebny do ich uprawy czyni te uprawy dla rolników opłacalnymi.

Projektodawcy zdają sobie sprawę z tego, że pomimo niezaprzeczalnych korzyści gospodarczych i ekonomicznych, które spowoduje złagodzenie wymogów dotyczących upraw maku niskomorfinowego i konopi włóknistych, korzyści te należy zrównoważyć z celami, jakie stawia ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii. Dlatego też proponuje się system kontroli tych upraw w złagodzonej formie polegający na zawiadamianiu właściwych organów o planowanej uprawie maku niskomorfinowego i konopi włóknistych w celu zapobieżenia nadużyciom.

Ponadto, zdając sobie sprawę z istniejących wątpliwości związanych ze sformułowaniem art. 46 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii odnośnie legalności uprawy maku polegających na dwojakiej możliwości interpretacji tegoż przepisu, sprowadzającej się do pytania czy zakres unormowania wspomnianego przepisu obejmuje także mak niskomorfinowy czyli taką roślinę, w której zawartość morfiny w torebce (makówce) bez nasion, wraz z przylegającą do niej łodygą o długości do 7 cm, wynosi poniżej 0,06 % w przeliczeniu na zasadę morfiny i na suchą masę wymienionych części rośliny czy tylko mak lekarski, w którym to zawartość na stanowi 0,06 % lub więcej, projektodawcy proponują wyraźne rozróżnienie tych dwóch odmian. Uprawa maku lekarskiego, w którym zawartość morfiny według odpowiednich współczynników przekracza 0,06 % w dalszym ciągu pozostawać ma pod restrykcyjną regulacją. Natomiast rośliny wykazujące znikome

właściwości narkotyzujące i psychoaktywne, którymi są mak niskomorfinowy i konopie włókniste, uprawiane będą na podstawie zliberalizowanych przepisów, jednakże wciąż pod kontrolą organów administracji publicznej. W konopiach włóknistych występuje głównie kanabidiol (CBD) oraz kanabinol (CBN), występowanie delta-9-tetrahydrokannabinolu oraz kwasu tetrahydrokannabinolowego jest znikome, w ustawie określono, że jego zawartość nie może przekraczać 0,02 % w przeliczeniu na suchą masę co oznacza, że konopie włókniste nie są substancjami psychoaktywnymi, odurzającymi, psychotropowymi czy narkotyzującymi. Ponadto, postęp genetyczny jest na tyle duży, że nie ma niebezpieczeństwa używania konopi i maku w celach narkotycznych.

Co więcej, ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. przyjmuje postanowienia Jednolitej konwencji o środkach odurzających sporządzonej dnia 30 marca 1961 r. w Nowym Jorku, którą Polska notyfikowała dnia 31 lipca 1961 r. Jednakże, wspomniana konwencja, na mocy art. 28 ust. 2, nie ma zastosowania do roślin konopi uprawianej wyłącznie w celach przemysłowych (włókno i nasiona) lub w celach ogrodniczych, a więc również postanowienia dotyczące systemu kontroli przewidziane w art. 23 w zw. z art. 28 ust. 1 konwencji nie mają zastosowania do roślin konopi uprawianych w celach przemysłowych, a tak rygorystyczne podejście do uprawy tej rośliny w obowiązującym stanie prawnym jest bezcelowe i nieuzasadnione.

W artykule czwartym autorzy projektu proponują tzw. klauzulę zachodzącego słońca (z ang. *sunset clause*), zgodnie z którą ustawa traci swą moc z dniem 31 grudnia 2019 r., natomiast artykuł trzeci obliguje władzę wykonawczą do dokonania oceny stosowania przepisów niniejszego projektu, która stanowiłaby cenną analizę służącą ewentualnemu ponownemu jej wprowadzeniu. Projekt przewiduje obowiązek złożenia sprawozdania Sejmowi przez ministra właściwego do spraw rolnictwa z wykonania niniejszej ustawy w celu weryfikacji funkcjonowania przedstawionych rozwiązań. Zdaniem projektodawców, przewidziany w projekcie trzyletni okres obowiązywania ustawy jest wystarczający do dokonania analizy funkcjonowania proponowanej regulacji. Minister właściwy do spraw rolnictwa sporządzi sprawozdanie z uwzględnieniem informacji dotyczących w szczególności liczby podmiotów, które złożyły zawiadomienie na piśmie do wójta (burmistrza, prezydenta miasta) właściwego ze względu na miejsce położenia uprawy o zamiarze uprawiania konopi włóknistej oraz maku niskomorfinowego, zmian w powierzchni upraw konopi włóknistej oraz maku niskomorfinowego, ilości przypadków, w których stwierdzono prowadzenie upraw konopi

włóknistej oraz maku niskomorfinowego w celach niezgodnych z niniejszą ustawą, oceny skutków niniejszej ustawy oraz wyników przeprowadzonych kontroli, inspekcji i audytów.

Niniejsza ustawa nie spowoduje żadnych skutków finansowych dla budżetu państwa i jest zgodna z prawem Unii Europejskiej.